

HOTĂRÂRE

15 mai 2024

Nr. XV/2

mun. Chișinău

Cu privire la audierea Raportului privind activitatea Academiei de Științe a Moldovei în anul 2023

În conformitate cu prevederile art. 64 lit. 1) al Codului cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259-XV din 15 iulie 2004 (republicat) și cu pct. 7 din Statutul Academiei de Științe a Moldovei, aprobat de Adunarea Generală a AȘM prin Hotărârea nr. I/2 din 24 ianuarie 2019 (cu modificările și completările ulterioare), în cadrul Sesiunii a XV-a a Adunării Generale a AȘM din 15 mai 2024 a fost audiat *Raportul privind activitatea Academiei de Științe a Moldovei în anul 2023*, prezentat de dr. hab. Liliana Condraticova, secretar științific general al AȘM.

În urma examinării raportului audiat și a luărilor de cuvânt pe marginea acestuia ale membrilor Adunării Generale a AȘM, Adunarea Generală a Academiei de Științe a Moldovei **A CONSTATAT:**

Academia de Științe a Moldovei își desfășoară activitatea în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, Codul cu privire la știință și inovare nr. 259-XV din 15 iulie 2004 (republicat), Statutul Academiei de Științe, aprobat în redacție nouă prin Hotărârea Adunării Generale a AȘM nr. I/2 din 24 ianuarie 2019 (cu modificările și completările ulterioare), alte acte normative și tratate internaționale la care Republica Moldova a aderat.

Cu referire la măsurile organizatorice de activitate a AȘM în anul 2023, menționăm că în perioada martie–august 2023, s-a desfășurat concursul de alegere a 45 de cercetători științifici în calitate de membri în cele trei Secții de Științe ale AȘM: câte 15 doctori habilitați și doctori în științe pentru fiecare Secție de Științe. Prima Adunare Generală a AȘM cu participarea celor 45 de membri aleși ai Secțiilor de Științe ale AȘM a avut loc pe 6 septembrie 2023.

În temeiul prevederilor art. 68 alin. (4) lit. b), art. 69 alin. (1) din Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259 din 15.07.2004 (republicat) și conform subpunctului (2) punctul 29 și punctelor 33-45 din Statutul AȘM, adoptat prin Hotărârea Adunării Generale a AȘM nr. I/2 din 24 ianuarie 2019 (cu modificările ulterioare), a demarat alegerea Președintelui AȘM, fiind declarată funcția vacantă. În conformitate cu prevederile art. 68 alin.(4) lit. b) și art. 69 alin. (1) ale Codului cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259-XV din 15.07.2004 (republicat), punctelor 35-45 ale Statutului Academiei de Științe a Moldovei și în conformitate cu rezultatele votării secrete, Adunarea Generală a AȘM din 17 noiembrie 2023 a ales în funcția de Președinte al Academiei de Științe a Moldovei pe academicianul Ion Tighineanu.

La data de 21 decembrie 2023, Adunarea Generală a Secției Științe Exacte Științe Exacte și Inginerești a ales-o pe mem. cor. Svetlana Cojocaru în funcția de conducător al Secției de Științe Exacte și Inginerești, vicepreședinte al AȘM.

Avizarea proiectelor și actelor legislative. În conformitate cu prevederile Codului cu privire la știință și inovare din 2004 (republicat), Academia de Științe exercită rolul de consultant strategic al Guvernului, supunând procesului de avizare proiectele de acte legislative ce se referă la domeniile cercetării și inovării. Pe parcursul anului 2023 au fost elaborate/redactate: propunerea de modificare și completare suplimentară a proiectului pentru modificarea Codului cu privire la știință și inovare nr. 259 din 15 iulie 2004 (republicat); Proiectul Codului funciar; Proiectul Metodologiei privind organizarea Monitoringului Calității Solului din Republica Moldova; Proiectul de lege pentru denunțarea statutului Institutului Unificat de Cercetări Nucleare; Proiectul HG pentru aprobarea Planului național de acțiuni privind diminuarea riscurilor asociate utilizării produselor de uz fitosanitar pentru anii 2023–2027; Proiectul HG cu privire la crearea Agenției Naționale pentru îmbunătățiri Funciare; Proiectul Instrucțiunii Metodologiei privind studiul de fezabilitate pentru executarea lucrărilor de prevenire și combatere a eroziunii solurilor; Proiectul de lege privind introducerea pe piață a produselor fitosanitare; Proiectul legii Vânătoriei și a protecției fondului cinegetic (inițiativă legislativă); Proiectul HG pentru aprobarea Programului de lucrări statistice pentru anul 2024; Proiectul HG pentru modificarea HG nr. 1254 din 10.11.2008 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la mărcile poștale, efectele poștale și ștampilele poștale speciale ale Republicii Moldova; Proiectul HG cu privire la reorganizarea unor instituții din domeniul cercetării și inovării din sectorul agroalimentar; Proiectul HG pentru modificarea HG nr. 950 din 25.11.2013 privind aprobarea Regulamentului privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în emisare pentru localitățile urbane și rurale; Proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 10 din 26.02.2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile; Proiectul HG cu privire la aprobarea Metodologiei de finanțare instituțională a organizațiilor de drept public din domeniile cercetării și inovării; Proiectul HG pentru aprobarea Planului general de gestionare a crizelor în domeniul siguranței produselor alimentare; Proiectul HG pentru modificarea HG nr. 779 din 04.10.2013 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la planificarea gestionării secetei; Proiectul de lege privind măsurile de protecție împotriva organismelor dăunătoare plantelor; Proiectul HG pentru aprobarea Regulamentului privind producerea și comercializarea materialului de reproducere a plantelor din material eterogen ecologic provenit de la anumite genuri sau specii; Proiectul de lege cu privire la denumirile geografice; avizare repetată a Programului Național în domeniile cercetării și inovării pentru anii 2024–2027 și a Planului de acțiuni privind implementarea acestuia ș.a.

Audierile publice ale rezultatelor științifice se desfășoară de către Secțiile de Științe ale AȘM în conformitate cu prevederile Codului cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259 din 15 iulie 2004 (republicat). În anul 2023 audierile publice ale rezultatelor proiectelor științifice de cercetare au avut loc în conformitate cu *Instrucțiunea cu privire la audierea publică a rezultatelor din cadrul proiectelor de cercetare și inovare*, aprobată de ANCD în coordonare cu AȘM, precum și cu criteriile de evaluare a rapoartelor științifice privind implementarea proiectelor de cercetare. Rezumatele rapoartelor, precum și avizele consultative ale Secțiilor de Științe, au fost publicate pe pagina web a AȘM. Pentru directorii de proiecte a fost actualizat modelul de prezentare a rezultatelor obținute, iar pentru experți a fost perfectată Fișa de evaluare. În 2023 au fost organizate audierile publice a 7 proiecte de inovare și transfer tehnologic desfășurate în anii 2021–2022; 7 proiecte finalizate în anul 2022; 3 proiecte bi- și multilaterale. Proiectele de inovare și transfer tehnologic au fost examinate în ședința comisiei mixte a AȘM și ANCD, instituită prin Hotărârea Prezidiului AȘM.

În perioada 12 februarie – 6 martie 2024 au fost audiate 166 de rapoarte științifice anuale Programe de Stat; 166 de rapoarte științifice finale, Programe de Stat; 7 proiecte din categoria Știința

Deschisă; 17 proiecte bi- și multilaterale; 7 proiecte de inovare și transfer tehnologic, rezultatele cărora au stat la baza Raportului asupra stării științei în 2023 elaborat de AȘM.

Raportul asupra stării științei. În conformitate cu prevederile *Codului cu privire la știință și inovare* și ale Statutului AȘM, Academia de Științe elaborează anual Raportul asupra stării științei, care reflectă politicile elaborate și modul de implementare a acestora la nivel național. În 2023, AȘM a elaborat Raportul asupra stării științei din Republica Moldova în anul 2022, care a fost audiat și aprobat la Adunarea Generală din 6 septembrie 2023. De asemenea, în ședința Adunării Generale a AȘM din 6 septembrie 2023 a fost aprobat Raportul de activitate al Academiei de Științe în anul 2022.

Raportul asupra stării științei din Republica Moldova în anul 2023, elaborat de AȘM și aprobat la 15 mai 2024, a reflectat realizările obținute și dinamica dezvoltării științei. În raport au fost reliefate problemele principale din domeniu, oferite date și informații necesare pentru eficientizarea colaborării între știință, stat, economie, societate, educație în așa fel, încât știința autohtonă să poată răspunde provocărilor actuale și viitoare pentru a deveni competitivă și a se dezvolta în beneficiul societății.

Organul reprezentativ și suprem al AȘM este **Adunarea Generală**, constituită la Sesiunea I a Adunării Generale din 24 ianuarie 2019. La finele anului 2023, Adunarea Generală era compusă din 119 membri: 37 de academicieni (Secția Științe ale Vieții – 15, Secția Științe Exacte și Inginerești – 13, Secția Științe Sociale, Economice, Umanistice și Arte – 9); 37 de membri corespondenți (Secția Științe ale Vieții – 15, Secția Științe Exacte și Inginerești – 11, Secția Științe Sociale, Economice, Umanistice și Arte – 11), 45 de membri desemnați, câte 15 în fiecare Secție de Științe. De menționat că 45 de cercetători științifici au fost aleși membri ai Secțiilor de Științe urmare a concursului în baza Regulamentului privind alegerea cercetătorilor științifici în calitate de membri ai Secțiilor de Științe ale AȘM. Adunarea Generală a AȘM a fost completată cu 19 membri corespondenți, aleși la Adunarea Generală a membrilor titulari și membrilor corespondenți din 10 martie 2023.

În anul 2023 membrii Adunării Generale s-au întrunit în cadrul a trei sesiuni: 22 martie 2023, sesiunea a XI-a, având pe agendă următoarele chestiuni: *Cu privire la audierea și aprobarea rapoartelor privind activitatea Secțiilor de Științe ale AȘM în anul 2022* (raportori conducătorii Secțiilor de Științe ale AȘM, vicepreședinți ai AȘM); *Cu privire la înaintarea dosarului de includere a sediului Academiei de Științe a Moldovei în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat*; 6 septembrie 2023, sesiunea a XII-a, în cadrul căreia au fost discutate două chestiuni: *Cu privire la audierea și aprobarea Raportului asupra stării științei în Republica Moldova în anul 2022*; *Cu privire la audierea Raportului de activitate al Academiei de Științe a Moldovei în anul 2022*; sesiunea a XIII-a din 17 noiembrie 2023 a avut pe ordinea de zi chestiunea *Cu privire la alegerea Președintelui AȘM*.

Adunarea Generală membrilor titulari și membrilor corespondenți ai AȘM este formată din membrii titulari și membrii corespondenți ai celor trei Secții de Științe. Adunarea Generală a membrilor titulari și membrilor corespondenți ai AȘM, sesiunea a V-a, a avut loc pe 10 martie 2023, având pe ordinea de zi *Alegerea membrilor corespondenți ai Academiei de Științe a Moldovei*. Amintim că concursul de alegere a membrilor corespondenți ai AȘM la locurile vacante a demarat la 12 decembrie 2022 și a finalizat la 10 martie 2023. În conformitate cu votul secret, au fost aleși 19 membri corespondenți: Emil Ceban, dr. hab., profilul *Medicină generală*; Dumitru Sofroni, dr. hab., profilul *Medicină generală*; Svetlana Șciuca, dr. hab., profilul *Pediatrie*; Valeriu Fala, dr. hab., profilul *Stomatologie*; Galina Lupașcu, dr. hab., profilul *Biologie vegetală*; Tudor Cozari, dr. hab., profilul *Biologia omului și animalelor*; Laurenția Ungureanu, dr. hab., profilul *Ecologie și Protecția mediului*; Boris Boincean, dr. hab., profilul *Agronomie*; Rodica Sturza, dr. hab., profilul *Siguranța alimentelor*; Mihail Popa, dr. hab., profilul *Matematică pură*; Dmitrii Lozovanu, dr. hab., profilul *Matematică aplicată*; Veaceslav Ursachi, dr. hab., profilul *Fizica sistemelor macroscopice*; Fliur Macaev, dr. hab., profilul *Chimie organică*; Nikon Ungur, dr. hab., profilul *Chimie organică*; Nicolae Țău, dr. hab.,

profilul *Economie, Bussines și Administrare*; Ion Gagim, dr. hab., profilul *Pedagogie generală*; Victor Juc, dr. hab., profilul *Relații internaționale*; Gheorghe Cojocaru, dr. hab., profilul *Istorie*; Valeriu Matei, scriitor, profilul *Literatură*.

La 10 martie 2023, au fost aleși patru membri de onoare ai Academiei de Științe: prof. Hiroshi Amano, Laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (2014); prof. Ashok Vaseashta, director al Institutului Internațional de Apă Curată din Virginia, SUA; acad. Gheorghe Păun, membru titular al Academiei Române, înaintați de Secția Științe Exacte și Inginerești; prof. Ioan Jeleu, membru titular al Academiei de Științe Agricole și Silvicultură „Gheorghe Ionescu-Șișești” din România, înaintat de Secția Științe ale Vieții.

Organul executiv al Academiei de Științe a Moldovei – **Prezidiul AȘM** – a activat în anul 2023 în următoarea componență: președinte al AȘM acad. Ion Tighineanu, vicepreședinte mem. cor. Svetlana Cojocaru, conducător al Secției Științe Exacte și Inginerești; vicepreședinte acad. Boris Găină, conducător al Secției Științe ale Vieții; vicepreședinte mem. cor. Victor Moraru, conducător al Secției Științe Sociale, Economice, Umanistice și Arte; secretar științific general dr. hab. Liliana Condricova. Pe parcursul anului 2023, a fost asigurat procesul organizatoric a cca 40 de ședințe ale Prezidiului AȘM, la care au fost abordate cca 200 de subiecte și aprobate peste 300 de hotărâri. Rapoartele de activitate pentru anul 2023 ale Secțiilor Aparatului Administrativ al Prezidiului AȘM și ale Secției Teritoriale Nord (cu sediul la Bălți), au fost aprobate în ședința Prezidiului din 13 februarie 2024 și au stat la baza Raportului de activitate al AȘM în anul 2023. La sesiunea a XIV-a a Adunării Generale a AȘM din 12 martie 2024 au fost audiate și aprobate Rapoartele de activitate ale Secțiilor de Științe ale AȘM, prezentate de Conducătorii Secțiilor, vicepreședinții AȘM, care au fost incluse în Raportul de activitate al AȘM pentru anul 2023.

Concursul Premiilor Academiei de Științe a Moldovei pentru realizări științifice valoroase, ediția 2023, a fost inițiat prin Hotărârea Prezidiului AȘM nr. 149 din 14 iulie 2023, pentru rezultate științifice valoroase obținute în anii 2021–2022 în domeniul științelor ale vieții, științelor exacte și ingineriești. Comisia a avut drept reper Regulamentul privind acordarea Premiului AȘM, aprobat în redacție nouă prin Hotărârea Prezidiului AȘM nr. 298 din 30 iulie 2021, accentul principal fiind pus pe calitatea rezultatelor științifice obținute, valoarea teoretică și aplicativă a cercetărilor, noutate și originalitate, aspecte analizate în condiții de strictă confidențialitate a expertizei. În conformitate cu Hotărârea Prezidiului AȘM nr. 232 din 6 noiembrie 2023, au fost aprobate rezultatele Concursului pentru decernarea premiilor AȘM pentru rezultate științifice valoroase obținute în anii 2021–2022, Premiul pentru tineri cercetători, precum și Premiul pentru promovarea științei în mass-media în anul 2022:

În domeniul Matematică și informatică „Vladimir Andrunachievici” – mem. cor. Nicolae Vulpe (Institutul de Matematică și Informatică „Vladimir Andrunachievici”, Universitatea de Stat din Moldova), pentru ciclul de lucrări „Noi aplicații ale teoriei invarianților algebrici în studiul geometric și calității ale unor familii de sisteme de ecuații diferențiale”;

În domeniul Fizică „Vsevolod și Sveatoslav Moscalenco” – dr. Veaceslav Sprîncean (USM), pentru ciclul de lucrări „Materiale și metode fizice avansate, sisteme și dispozitive inovative pentru monitorizarea și modelarea calității mediului ambiant”;

În domeniul Chimie „Nicolae Gărbălău” – dr. Eduard Coropceanu (Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”) și dr. hab. Ion Bulhac (Institutul de Chimie, USM), pentru ciclul de lucrări „Sinteza și studiul compușilor coordinativi ai unor metale de tranziție în baza liganzilor polifuncționali polidentati cu structură și proprietăți originale”;

În domeniul Inginerie „Boris Lazarenko” – dr. Ecaterina Covaci (Universitatea Tehnică a Moldovei), pentru ciclul de lucrări „Valorificarea potențialului de substanțe biologice active din materii prime vegetale”;

În domeniul Biologie și ecologie „Alexandru Ciubotaru” – dr. hab. Dumitru Erhan și dr. Ștefan Rusu (Institutul de Zoologie, USM), pentru ciclul de lucrări „Parazitoze asociate la animalele domestice și sălbatice, impactul asupra organismului-gază, profilaxia și tratamentul”;

În domeniul Agricultură „Andrei Ursu” – dr. Victor Țiței (Grădina Botanică Națională (Institut) „Alexandru Ciubotaru”, USM), pentru ciclul de lucrări „Mobilizarea, ameliorarea și valorificarea unor specii de plante noi și netradiționale cu utilitate multiplă pentru economia națională”;

În domeniul Medicină „Natalia Gheorghiu” – dr. hab. Adrian Hotineanu (Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”), pentru ciclul de lucrări „Transplantul hepatic în Republica Moldova”.

Pentru tineri cercetători „Valeriu Canțer” – dr. Vasilii Graur (USM), pentru ciclul de lucrări „Compușii coordinativi ai unor metale 3d cu 4-alitiosemicarbazone cu proprietăți biologice: antimicrobiene, antiradicalice și antiproliferative”

Premiul pentru promovarea științei în mass-media în anul 2022 a fost conferit pentru Elena Guțu (producător emisiuni TVR Moldova); Raia Rogac (ziaristă, scriitoare, Biblioteca municipală Chișinău „B.P. Hasdeu”), Vladimir Colos (fotograf).

Ceremonia de decernare a Premiilor Academiei de Științe a Moldovei s-a desfășurat în ședința solemnă a AȘM din 10 noiembrie 2023, consacrată Zilei Internaționale a Științei pentru Pace și Dezvoltare.

Structura Aparatului Administrativ al Prezidiului include patru secții și servicii. **Secția finanțe, buget și analiză economică** este responsabilă de planificarea economico-financiară a mijloacelor bănești și asigurarea înregistrării cronologice a operațiunilor economico-financiare. Secția efectuează managementul privind utilizarea resurselor materiale și financiare ale AȘM; elaborează și prezintă Ministerului Finanțelor propuneri pentru prognoza pe termen mediu a resurselor financiare pe domeniu, a planurilor strategice de cheltuieli pe termen mediu; prezintă propuneri la elaborarea proiectului bugetului de stat anual pentru AȘM; verifică utilizarea corectă a mijloacelor în corespundere cu creditele deschise și destinația lor conform devizelor de cheltuieli aprobate ș.a.

În conformitate cu Legea bugetului de stat pentru 2019 nr. 303 din 30.11.2018, art. 58 al Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25.07.2014, Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 208 din 24.12.2015 privind *Clasificarea bugetară și a repartizării bugetului Academiei de Științe a Moldovei pe funcții, programe, activități și organizații din cadrul AȘM*, Prezidiul AȘM a aprobat bugetul instituției pentru anul 2023.

Limitele de resurse și cheltuieli pentru Academia de Științe a Moldovei pe sectorul „Știință și inovare” în anul 2023 au constituit, aprobat/precizat – 31 de milioane 860,6 mii lei, executat – 26 de milioane lei 932,4 mii lei: cheltuielile din resurse generale: precizat – 22 de milioane 312,2 mii lei, executat – 18 milioane 342,8 mii lei; cheltuieli din veniturile colectate din surse interne: precizat – 8 milioane 970,0 mii lei, executat – 8 milioane 011,2 mii lei; venituri și cheltuieli din proiecte finanțate din surse externe precizat – 578,4 mii lei, executat cheltuieli 578,4 mii lei. Total executat cheltuieli – 26 de milioane 932,4 mii lei.

Activitatea Secției juridică și resurse umane a fost axată pe elaborarea și participarea la elaborarea proiectelor de acte normative, AȘM asigurând legăturile de cooperare cu ministerele de profil și alte instituții.

Activitatea Secției Logistică a Academiei de Științe a fost orientată spre modul de păstrare, evidență, eficientizare, monitorizare, dotare cu utilaj, inventar necesar și cu alte bunuri și servicii necesare asigurării activității AȘM. Au fost perfectate contracte de achiziție a bunurilor și serviciilor, contracte de comodat și locațiune, acorduri adiționale. Au fost modernizate sistemele de sonorizare și video-difuzare a sălilor de conferințe; achiziționate sistemele de operare și de securitate cibernetică. Secția Logistică a întreprins măsuri privind eficientizarea utilizării energiei electrice prin suplینirea

sistemelor de iluminare cu senzori; modernizarea sistemelor de sonorizare și video-difuzare a sălilor de conferință; asigurarea cu echipament necesar a personalului de deservire.

Secția management academic și relații externe asistă conducerea AȘM în activitatea de organizare a audierilor publice, concursurilor și manifestărilor științifice, precum și în activitățile curente.

Academia de Științe întrunește trei Secții de Științe conform domeniilor științifice: 1) Secția Științe ale Vieții; 2) Secția Științe Exacte și Inginerești; 3) Secția Științe Sociale, Economice, Umanistice și Arte. Activitatea Secțiilor de Științe este organizată în conformitate cu prevederile Codului cu privire la știință și inovare nr. 259-XV din 15 iulie 2004 și ale Statutului Academiei de Științe, aprobat în redacție nouă. Organul reprezentativ suprem al Secției este Adunarea Generală, constituită din membri titulari, membri corespondenți și 15 cercetători științifici. Conducătorii Secțiilor exercită concomitent și funcția de vicepreședinte al Academiei de Științe. Conducerea Secției de Științe este asigurată de conducătorul, adjunctul conducătorului și secretarul științific: SȘEI – vicepreședinte mem. cor. Svetlana Cojocar, adjunctul conducătorului mem. cor. al AȘM Veaceslav Ursachi, secretar științific dr. Adelina Dodon; SȘV – vicepreședinte acad. Boris Găină, adjunctul conducătorului acad. Eva Gudumac, secretar științific dr. Gabriela Romanciuc (domeniul agricultură, biologie, mediu) și dr. Leonid Chișlaru (domeniul medicină); SȘSEUA – vicepreședinte mem. cor. Victor Moraru, adjunctul conducătorului dr. hab., prof. univ. Aurelian Dănilă, secretar științific dr. Natalia Procop. Conform atribuțiilor sale, membrii Secțiilor de Științe ale AȘM au organizat în 2023 procesul de audiere publică a rezultatelor cercetării, au contribuit la perfectarea Raportului asupra stării științei, au fost antrenați activ în organizarea și desfășurarea evenimentelor AȘM, au valorificat editorial rezultatele cercetărilor în numeroase publicații, au participat la emisiuni radio/TV de promovare a științei etc.

Secțiile de Științe ale AȘM activează în conformitate cu Planurile anuale de acțiuni, aprobate de Prezidiul AȘM. Rapoartele de activitate ale Secțiilor de Științe ale AȘM pentru anul 2023 au fost aprobate de Adunarea Generală a AȘM din 12 martie 2024.

În cadrul AȘM funcționează Secția Teritorială Nord (cu sediul la Bălți) cu două unități în cadrul subdiviziunii structurale. Secția activează conform unui plan aprobat și prezintă anual raportul privind activitatea managerială, organizațională, inovațională etc. Șef al Secției este dr. hab. în filosofie Valeriu Capcelea, specialist principal – Ion Gavdiuc. În cadrul ședinței Prezidiului din 13 februarie 2024 a fost examinat raportul de activitate al Secției Teritoriale Nord (cu sediul la Bălți). Cele mai relevante rezultate includ organizarea conferinței științifice naționale cu participare internațională „Știința în Nordul Republicii Moldova: probleme, realizări și perspective” din 19-20 mai 2023 (ediția a șaptea), precum și acordarea suportului metodologic și metodic unor organizații non-guvernamentale; servicii de instruire în domeniul afacerilor de inovare (seminare, mese rotunde, ateliere de lucru, aplicații, ședințe tematice); elaborarea propunerilor de proiecte de transfer tehnologic și planurilor de afaceri ale potențialilor rezidenți ai parcurilor științifico-tehnologice și incubatoarelor de inovare.

Integrarea Academiei de Științe a Moldovei în spațiul internațional de cercetare. Academia de Științe promovează calitatea și inovarea în cercetarea științifică prin implicarea activă în sprijinirea implementării politicilor Uniunii Europene, inclusiv a Programului cadru pentru competitivitate și inovare al UE – Orizont Europa; stabilirea de acorduri de colaborare și parteneriate cu organisme internaționale în vederea finanțării de proiecte de cercetare, care să permită creșterea vizibilității și competitivității științei pe plan internațional. AȘM a participat, în 2023, în Grupul de lucru asupra Capitolului de negocieri nr. 25 „Cercetare și Inovare” (Clusterul nr. 4) în cadrul Acordului de Asocierie – „Știință și Tehnologii, societate informațională, politici în domeniul audiovizualului, educație, instruire și tineret, cultură, sport și educație fizică”.

AȘM a continuat seria de prelegeri publice în diverse domenii ale științei, în cadrul cărora participanții au avut atât oportunitatea de a obține claritate și răspunsuri la unele întrebări, cât și un suport semnificativ privind analiza situației actuale, identificarea problemelor și soluțiilor în anumite domenii concrete etc.

În ianuarie 2023 a fost semnat Acordul de cooperare științifică cu Academia de Științe din Ungaria.

În calitate de instituție-gazdă a Serviciilor de Rețea EURAXESS din Republica Moldova (începând cu 2011), AȘM își continuă activitatea prin menținerea portalului național EURAXESS. În 2023 au fost organizate ședințe cu Punctele Locale de Contact privind metodologia acordării serviciilor de consultanță pentru implementarea în practică a prevederilor Cartei Europene a Cercetătorilor. Actualmente, AȘM are un proiect pentru implementarea principiilor Programului EURAXESS, susținut financiar de Comisia Europeană din cadrul Programului de Cercetare și Inovare al Uniunii Europene Orizont Europa.

AȘM este membru al diferitor organizații europene și internaționale: al Federației Europene a Academiei de Științe și Umanități (ALLEA), al Consiliului Internațional pentru Știință (ISC). Pe pagina web a AȘM au fost publicate mai multe documente cu referire la acțiunile și evenimentele organizate de ISC.

Vom menționa și întreprinderile cu Ambasadorii acreditați în Republica Moldova – Italia, Polonia, Ucraina, Bulgaria ș.a., precum și vizitele savanților notorii la AȘM pentru a susține prelegeri și lecții publice, a participa la lucrările Școlii de Vară (ediția I), a iniția dialoguri constructive și parteneriate eficiente în domeniul cercetării și inovării.

La 4 aprilie 2023, în ședința comună a Prezidiului Academiei de Științe a Moldovei și a Biroului Prezidiului Academiei Române, organizată cu prilejul aniversării a 157-a de la înființarea Academiei Române, au participat acad. Ioan Aurel Pop, președintele Academiei Române, acad. Marius Andruh, vicepreședinte, acad. Mircea Dumitriu, vicepreședinte, acad. Nicolae-Victor Zamfir, vicepreședinte, acad. Ioan Dumitrache, secretar general, acad. Ion Tighineanu, președintele AȘM, acad. Boris Găină, vicepreședinte al AȘM, membrii corespondenți Svetlana Cojocaru și Victor Moraru, vicepreședinți ai AȘM, dr. hab. Liliana Condraticova, secretar științific general al AȘM, acad. Mihai Cimpoi, președintele Consiliului Consultativ al Academicienilor. A fost aprobat un plan de acțiuni comune pentru anul 2023, un prim eveniment fiind prelegerea „Impactul științei și tehnologiei asupra societății viitorului”, susținută de acad. Ioan Dumitrache, secretar general al Academiei Române.

În septembrie 2023, prof. Randy Schekman, Laureat al Premiului Nobel, a întreprins o vizită la Academia de Științe a Moldovei, pentru a susține o prelegere publică, a participa la ședința de lucru a Prezidiului AȘM. În ședința solemnă a AȘM din 18 septembrie prof. Randy Schekman i-au fost înmânate însemnele membrului de onoare al AȘM.

Totodată, în cadrul ședințelor solemne organizate la AȘM au fost înmânate însemnele membrului de onoare pentru Majestatea sa Margareta, custodele României (13 noiembrie), acad. Gheorghe Păun (18 mai), acad. Ioan Jeleu (31 iulie), prof. Ashok Vaseashta (22 septembrie), prof. Aurel Câmpeanu (13 octombrie).

Vizibilitatea AȘM la nivel național. În anul 2023 a fost demarată procedura privind includerea sediului Academiei de Științe a Moldovei în Registrul monumentelor de importanță națională, ca monument de valoare istorică, arhitecturală și artistică (propunere susținută unanim la Adunarea Generală a AȘM din 22 martie 2023). Dosarul a fost transmis la Ministerul Culturii, examinat și aprobat în ședința Consiliului Național al Monumentelor Istorice din 25 august 2023 și votat în lectura finală în ședința Parlamentului din 21 decembrie 2023.

În anul 2023, în cadrul AȘM erau funcționale șapte platforme științifice: „Securitatea ecologică în contextul modificărilor accelerate de mediu” (coordonator mem. cor. Elena Zubcov); „Securitatea

Alimentară și Siguranța Alimentelor” (coordonator dr. hab., prof. univ. Rodica Sturza); „Securitatea economică, migrația și transformările demografice” (coordonatori acad. Grigore Belostecinic și mem. cor. Alexandru Stratan); „Accidente vascular cerebrale” (coordonator acad. Stanislav Groppa); „Coronavirusul de tip nou SARS-CoV-2 și interferența cu alte maladii” (coordonator acad. Eva Gudumac); „Științele fundamentale pentru dezvoltarea durabilă a societății” (coordonator prof. Vladimir Fomin, membru de onoare al AȘM). La 14 decembrie 2023 a fost lansată cea de-a șaptea platformă științifică de comunicare „Educația în societate”, coordonată de mem. cor. al AȘM Ion Gagim.

În vederea promovării științei și a imaginii AȘM pe plan național și internațional, realizării obiectivelor ce țin de perfectarea Raportului anual asupra stării științei în Republica Moldova, precum și a mai multor atribuții statutare ale AȘM, prin Hotărârile Prezidiului AȘM nr. 62 din 30 ianuarie, nr. 86 din 21 martie și nr. 145 din 6 iulie 2023, au fost instituite Comisiile de experți ale AȘM: „Schimbări climatice” (coordonator mem. cor. Laurenția Ungureanu), „Agricultură” (coordonator mem. cor. Boris Boincean), „Securitate socioeconomică” (coordonată de acad. Grigore Belostecinic și mem. cor. Alexandru Stratan); „Istoria științei” (coordonator mem. cor. Demir Dragnev), „Patrimoniul cultural în context european” (coordonator mem. cor. Mariana Șlapac), „Medicină” (coordonată de acad. Eva Gudumac), „Nanotehnologii, materiale funcționale și dispozitive electronice” (coordonator acad. Ion Tighineanu).

Deopotrivă cu prelegerile laureaților Premiului Nobel, susținute la AȘM în format online, la Academia de Științe au fost organizate o serie de lecții publice, lecturi academice pe domenii de interes prioritar, prelegeri susținute de mem. cor. al AȘM Victor Juc, mem. cor. al AȘM Ion Hadârcă, mem. cor. Gheorghe Cojocaru, mem. cor. Ion Gagim, acad. Anatolii Sidorenko, dr. hab., prof. univ. Anatol Petrencu, precum și o serie de conferințe din domeniul medicinei, istoriei, literaturii, agriculturii, științelor exacte și ingineresti.

Au fost consemnate printr-un șir de evenimente Ziua Națională a Culturii, Ziua Internațională a femeilor în cercetare, 105 ani de la Unirea Basarabiei cu România, Ziua Academiei de Științe a Moldovei, prima ediție a Școlii de Vară „Calea către descoperiri științifice”, Ziua Limbii Române și Congresul Mondial al Eminescologilor, Noaptea Cercetătorilor Europeni, Zilele europene ale patrimoniului cultural, Ziua Internațională a Științei pentru Pace și Dezvoltare ș.a. La 28 iunie 2023, AȘM a organizat conferința științifică internațională „Știința și arta pentru Pace”.

Contribuția membrilor Academiei de Științe la pregătirea cadrelor științifice este evidentă în activitatea de doctorat și postdoctorat, coordonarea tezelor, susținerea prelegerilor, expertizare și evaluare, activitatea în seminare științifice de profil și comisii de îndrumare. Mai mulți membri ai AȘM se regăsesc în Registrul experților ANACEC în domeniile cercetării și inovării, în Registrul experților ANCD. Deopotrivă cu cursurile de lecții elaborate și susținute la licență, masterat, doctorat, susținerea tezelor de doctor și doctor habilitat contribuie la crearea școlilor științifice și dezvoltarea unor domenii prioritare de cercetare.

Rezultatele științifice obținute de membrii AȘM. În 2023 au fost organizate diverse expoziții ale realizărilor de știință, inovare, cultură. Rezultatele științifice obținute de membrii AȘM de la cele trei Secții de Științe au fost prezentate la expoziții naționale și internaționale, fiind apreciate cu medalii de aur, argint și bronz, premii, trofee și diplome speciale. În 2023, AȘM a participat la Expoziția Internațională Specializată INFOINVENT, ajunsă la cea de-a XVIII-a ediție, iar acad. Aurelian Gulea a fost distins cu Premiul Guvernului Republicii Moldova „Inventator remarcabil”.

Vocea membrilor AȘM este bine auzită grație zecilor de participări la emisiuni radio și TV de popularizare a științei, articole publicate în ziare și reviste. Manifestările anului 2023 au fost pe larg mediatizate pe site-ul oficial al AȘM, în cadrul emisiunii „Spațiul Public” de la Radio Moldova, al programului informativ „Mesager” de la postul public de televiziune „Moldova 1”, emisiunea

„Obiectiv Comun” de la TVR Moldova, în presa tipărită (săptămânalul „Literatura și Arta”, ziarele „Făclia”, „Săptămâna”, Curtea de la Argeș”, România), social media.

Revista „AKADEMOS” fondată de AȘM se pretează a fi o revistă generalistă de interes național și este distribuită gratuit în mediul academic și universitar, în rețeaua de biblioteci publice raionale. În anul 2023 au fost editate patru numere ale revistei „AKADEMOS”.

În 2023 **fondul de carte al Sălii de lectură a Academiei de Științe** (deschisă la 30 august 2019), a fost completat prin donații ale cercetătorilor științifici din România, Ucraina ș.a.

La 21 decembrie 2023, Academia de Științe a Moldovei a organizat o ședință solemnă, în cadrul căreia au fost făcute totalurile anului științific.

II) Având în vedere cele menționate, Adunarea Generală a Academiei de Științe a Moldovei HOTĂRĂȘTE:

1. Se ia act de *Raportul privind activitatea Academiei de Științe a Moldovei în anul 2023*, prezentat de dr. hab. Liliana Condraticova, secretar științific general al AȘM.

2. Se consideră realizați indicatorii de bază ai activității manageriale, financiare și științifico-inovaționale a Prezidiului AȘM, Secțiilor de Științe ale AȘM și Secțiilor Aparatului Administrativ al Prezidiului AȘM pentru anul 2023.

3. Adunarea Generală a AȘM, Adunarea Generală a membrilor titulari și membrilor corespondenți ai AȘM, Prezidiul AȘM, Secțiile de Științe și Secțiile Aparatului Administrativ al Prezidiului AȘM vor exercita, în anul 2024, atribuțiile statutare în conformitate cu prevederile Codului cu privire la știință și inovare, ale Statutului AȘM, alte acte normative interne de activitate ale AȘM.

Planul de activitate pentru anul 2024, elaborat de conducerea Secțiilor de Științe ale AȘM și a Secțiilor Aparatului administrativ, integrează rezumativ următoarele aspecte:

- în calitate de consultant strategic al Guvernului, AȘM va acorda la solicitare suportul necesar Guvernului, ministerelor, societății civile, mediului de afaceri din Republica Moldova în domeniile de competență profesională a membrilor AȘM;

- organizarea procedurii de audiere publică a proiectelor științifice, finanțate din bugetul de stat, și pregătirea Formularului de raportare pentru audierile finale privind implementarea rezultatelor științifice ale Programelor de Stat pentru anii 2020–2023; implicarea mai activă a membrilor titulari, noilor membri corespondenți, precum și a cercetătorilor științifici aleși în diferite aspecte ale activității Secțiilor de științe ale AȘM;

- elaborarea Raportului asupra stării științei în Republica Moldova pentru anul 2023;

- lansarea și funcționarea Secției de suport și coordonare a proiectelor interdisciplinare și internaționale, formată în cadrul Aparatului Administrativ al Prezidiului AȘM;

- organizarea alegerilor conducerii Secțiilor de Științe ale AȘM și ale secretarului științific general;

- organizarea concursului Premiilor AȘM, ediția anului 2024, pentru realizări științifice valoroase obținute în anii 2022–2023 în domeniul științelor sociale, economice, umanistice și arte, Premiul pentru tineri cercetători, Premiul pentru promovarea științei în mass-media în 2023;

- organizarea prelegerilor publice, a manifestărilor științifice de interes general, a Școlii de Vară pentru elevi și a altor evenimente în conformitate cu planul de activitate (ediția a doua); promovarea rezultatelor științifice în societate prin diferite acțiuni și evenimente; implicarea și susținerea tinerilor care aleg să facă o carieră în cercetare; aprecierea activității seniorilor, cadrelor didactice și a cercetătorilor profesioniști;

- actualizarea planului de acțiuni comune cu Academia Română pentru realizarea unor activități, manifestări, conferințe, aprobat la 4 aprilie 2023, inclusiv desfășurarea concursului comun al Premiilor Academiei Române și ale Academiei de Științe a Moldovei;

- organizarea și buna desfășurare a festivităților tradiționale ale AȘM (Ziua AȘM, Ziua Limbii Române, Ziua Internațională a Științei pentru Pace și Dezvoltare);

- semnarea noilor acorduri de parteneriat între AȘM și alte Academii de Științe, asociații; revizuirea/actualizarea acordurilor de colaborare între AȘM și alte Academii de Științe; colaborarea cu membrii diasporei științifice. În scopul internaționalizării activităților de cercetare, ca prioritate majoră a întregii societăți, Academia de Științe va promova relațiile de colaborare științifică internațională, folosind noile oportunități oferite de Programul Horizon Europe pentru anii 2021–2027;

- exercitarea altor atribuții ce reies din Codul cu privire la știință și inovare, Statutul Academiei de Științe a Moldovei.

Președinte al AȘM

acad. Ion TIGHINEANU

Secretar științific general al AȘM

dr. hab. Liliana CONDRATICOVA